

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. — Oglasi, ki vsebujejo, poslanice in vabila po 1. l. —, oglasi denarnih zavodov po 2. l. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po 1. l. — Oglasi, naročena in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Doba šepavih parlamentov

Burne seje, s katerimi je bila odprta nemška državna zbornica, nam dokazujejo, da so imeli prav oni, ki so pesimistično presojali izid volitev v Nemčiji.

Ni nobenega dvoma, da bo imela sedanja zbornica prestajati hude čase. Leva in desna skrajna struja ji štrčeta po življenju. Komunisti, ki so po številu precej močni, so že pokazali, da jim ni mar, če zbornica deluje ali ne. Njim gre za to, da izrabijo sedanji položaj v ta namen, da popolnoma diskreditirajo parlament in demokracijo. Kdor je za diktaturo proletariata, ne more drugače. Nemški komunisti so pristni čuvvarji ruskega komunizma in začeli so takoj ob odprtju z intrazigantno taktiko. Vendar pa je težko reči, ali bodo vztrajali pri tej svoji taktiki. Ne more biti namreč v interesu komunistov, da s svojim postopanjem onemogočijo vsako delovanje sedanje nemške zbornice. Zakaj ugnati bi slediti razpust in kar bi sledilo, bi bila brzokone diktatura, toda diktatura desnice. In diktatura desnice ne more biti po godu sedanjim komunističnim voditeljem v Nemčiji.

Na drugi strani imamo sicer malotrušne ljudovce z Ludendorffom, toda ti imajo več moči zunaj parlamenta, kakor pa komunisti. Zatorej morajo komunisti v parlamentu bolj čvrsto nastopiti kakor njihovi desni nasprotniki; toda zunaj parlamenta ne morejo še meriti z nemškimi fašisti.

Poleg tega imajo nemški nacionalci, ki so največja stranka v parlamentu, velike obzire do svojih skrajnih somišljenikov in ob priliki bi se obe struji stopili. Nemški nacionalci predstavljajo torej nekoliko umerjeno desno strujo, ker se zavedajo nevarnosti položaja. Če bi se imeli oziroma na notranje politične dogodke, bi se kmalu polastili oblasti in vzpostavili diktaturo desnice. Tudi bi takoj odpravili sedanjo ustavo in celo državno obliko ter poklicali na prestol enega Hohenzollerna, o tem ne more biti dvoma.

Tudi francoski parlament, ki se sestane danes, se bo brzokone odprl v viharjem razpoloženju. Tudi v Parizu bomo prisostvovali ostrejšim parlamentarnim bojem, toda za enkrat je gotovo, da se ustava ne bo ne izpreminjala, ne kršila. Poraz parlamentaristov in zmaga socialne demokracije je zadostno jamstvo za sedanjo republiko.

V Italiji je bila otvoritev zbornice manj sumna. Slavnostni dan 24. maja je bil namenoma izbran. Fašizem je hotel pokazati, da je nova zbornica izraz volje naroda, ki se zaveda zmage in jo hoče tudi izrabiti.

Če se je izvršila sycšana otvoritev dostojno in mirno, se ne more to trditi o prvih sejah. Med opozicijo in večino je prišlo do ostrih spopadov. Fašistovski zastopniki so zares čudni. Imajo večino, tako večino, da jim ne more vsa opozicija prav nič, tudi če bi združena nastopila, in vendar so izzvali incidente, ki niso častni za tako nadmočno večino.

Nacionalni fašizma in vlade Mussolini je dal tudi sedanji zbornici razumeti, da jo pošlje domov, če se ne bo pokorila njegovim ukazom. To naj bi bil zadnji poskus s parlamentarizmom v Italiji. Če se obnese je prav, če ne tudi. S parlamentom ali brez parlamenta, za vlado ni to nikako načelno vprašanje.

Na zadnji seji tega tedna, ki se je vršila pretekli petek, so se incidenti med večino in opozicijo ne samo ponovili, temveč so zavzeli obliko pravega pravčatega pretepa, ki je trajal več minut. Predsednik Rocco ni mogel vzpostaviti reda, temveč je moral sejo prekiniti. To je bil sicer prvi incident večje resnosti, toda kdo more jamčiti, da je bil zadnji in da ne pride še do večjih in hujših spopadov? Večina se hitro in pri vsaki priliki razjari, a opozicija je zopet nepričakovano bojevit. Ne pričakujemo, zakaj njeno sedanje zadržanje se ne da niti premeriti z ono potrebnjo pohlevnostjo, ki so jo kazale iste stranke v prejšnji zakonodajni dobi. Na drugi strani pa se tudi opazja, da je opozicija parlamentarno močnejša, t. j. bolj izkušena nego vladna večina. Zato ji ni težko izrabiti to svojo nadmočnost in spravljati večino v položaj zadrege in smešnosti. To pa bo rodilo med večino in manjšino stalno napetost in vedno večjo nevarnost čedalje hujših incidentov in spopadov.

Dosedanji razvoj parlamentarnega življenja ne more torej Mussolinija nikakor dovolj. Njegov vztrajni molk, s katerim prisostvuje prizorom v zbornici, je znatilen. Ali ne pomeni morda ta tišina, da se pripravljajo v njem nevihta novega nastopa proti zbornici? Vseled tega se pričakuje z veliko radovednostjo njegov prvi govor pred novo zbornico. Ni dvoma, da bo Mussolini znal ukrotiti opozicijo in če bo treba tudi svojo lastno večino. Vendar pa ima sedaj opozicija večji interes in lepšo priliko nego prej, da gre do skrajnosti in prisili tudi Mussolinija, da se za tebe k skrajnim meram. Zato bo vodja fašizma sedanjo zbornico težje obvladoval nego prej.

V največjih državah v Evropi je torej parlamentarizem v krizi in demokracija v nevarnosti. Benešev preročanje, da bo leta 1924 leto krize režimov, se uresničuje.

več ali manj povsod. Parlament in demokracija sta med seboj nerazdružno zvezana demokracija in diktatura se izključujeta. Če po svojem bistvu. Naša doba krize demokracije režima pa more roditi le šepave parlamente, ki s svojo šepavostjo le še bolj poostrejujejo politični položaj in ga delajo naravnost absurdnega. Vsi sedanji parlamenti šepajo na obe nogi. Najabsurdnejši pa je položaj ravno pri nas v Italiji, kjer se hoče združevati, kar je nezdružljivo — namreč demokraciji parlamentarizem in fašistovski diktator.

Tu je najslabša točka Mussolinijeve diktature in bo sploh vseh diktatorskih

poskusov v Evropi. Vidi se jim, da so kljub vsemu svojemu preziranju do parlamentarizma še prav zelo neodločni. Narodi, katerih večina odklanja sovjetski režim, ne morejo namreč rešiti usodnega vprašanja, kaj bi postavili na mesto odpravljenega parlamenta. V tem pa je najmočnejša stran sedanjega šepavega parlamentarizma. To ga tudi dela kljub njegovi hudi krizi skoraj nepremagljivega. In ta okolnost bo parlamentarizmu skoraj gotovo pomagala, da se srečno prepeša skozi sedanje režimske krize, po katerih sine narodom nova prečiščena in bolj vzvišena demokracija, nego je bila dosedanja.

Nesoglasje med Pašićem in Pribečevićem

Reorganizacija radikalne stranke — Radikali in proglasi opozicije

BEOGRAD, 31. (Izv.). Nocoj se je vršila plenarna seja ministrskega sveta, na kateri so se razpravljali izključno o programu vlade med narodom proti opozicijskemu bloku.

Dasiravno je nacionalni blok glede glavnih političnih smernic složen, je vendar nekaj vprašanj, v katerih se Pašić in Pribečević ne strinjata. Tako n. pr. se ni posretilo Pribečeviću zamenjati velikega župana v Sloveniji in zagrebskega velikega župana, da si mu je bilo mnogo lažje na tem. Opozicija pričakuje, da pride vsled tega do spora med radikali in samostojnimi demokrati. Umevno je, da vlada te vesti zanika ter pričakuje, da se radikali in samostojni demokrati na željo krone sporazumejo. V vladnih krogih namreč prevladuje mnenje, da je ta nesporazum le podaljšanje stanja pred krizo.

Na seji je bilo dalje sklenjeno, da se jutri zopet sestane ministrski svet, da se posvetuje o političnem položaju.

V prostorih radikalnega kluba so se pričele stalne seje glavnega odbora radikalne stranke. Dosedanjim sejam je prisostvoval tudi vodja stranke Nikola Pašić, ki se bo udeležil tudi prihodnjih sej. Na seji je bilo zopet sklenjeno, da se stranka reorganizira in da se ustanovijo radikalni

sklepi organizacije, kjer jih do sedaj še ni bilo. V smislu sklepa odbora se je bilo zamenjati nekateri člani glavnega odbora in nadomestiti z drugimi. Vprašanje Nastaza Petrovića je ostalo odprto. Sicer pa prevladuje mnenje, da ga bo zadel ista usoda kakor Stojana Protića.

Končno je bil izvoljen odbor, ki bo vršil vse upravne posle. V bistvu je bil izvršilni odbor. Za predsednika je bil izvoljen Ljuba Jovanović, ostali člani so: dr. Marković, Janković, Maksimović, Ivković in Dušan Grgin.

Na seji je bilo sestavljeno tudi besedilo navodil za reorganizacijo stranke, ki se bodo razposlala posameznim organizacijam.

Proti zaključka so razpravljali tudi o proglasu na narod; odbor se je sporazumel, da zaenkrat počaka s proglasom, dokler ne izidejo proglasi vseh opozicijskih strank, da bodo radikali lahko videli, kakšen vtis bodo napravili proglasi na narod. Šele nato bodo radikali izdali svoj proglas.

Radici ostane na svojem mestu

BEOGRAD, 31. (Izv.). 'Novosti' zanjujejo vest o ostanki Radica na predsedstvo HRSS, češ da je ta vest samo plod političnih intrig.

Reforma pravilnika

Nova zbornica se bo pečala na eni izmed prvih sej z reformo pravilnika zbornice. V parlamentarnih krogih prevladuje mnenje, da je treba odpraviti stalne parlamentarne komisije ter vpeljati na njihovo mesto začasne, t. j. komisije, ki bi se izvolile sproti, kakor bi bilo treba rešiti kako vprašanje.

Ustanovitev novega parlamentarnega kluba

Poslanci zadnje zbornice so bili organizirani v 10 klubih. Med poslanci sedanje zbornice se je pojavilo gibanje, da bi se število parlamentarnih klubov skrcilo. In res, včeraj se je ustanovil nov klub, ki se bo nazival 'Demokratsko-republikanska leвица'. V ta klub bo pristopila večina narodnih radikalcev, levih republikancev in levih demokratov. Poslanec Flandin je dobil nalog, da zbere poslance, ki bi bili pripravljeni vstopiti v klub. Do sedaj se je priključilo 40 poslancev, med njimi Maginot, Letroquer, Capua, Fabry, Sandry, Berard, Reigel, i. dr.

Člani nove zbornice

Izvoljenih je 582 poslancev, manjkata torej še dva, da bi bila zbornica popolna; en mandat v kolonijah je namreč še vedno sporen, drugi mandat je vlad smrti poslanca Planche-a prost. Za ta mandat se bodo vrstile v avgustu nadomestne volitve.

Izmed 582 poslancev je 314 takih, ki so bili že v zadnji zbornici, 268 je novovzvoljenih; izmed teh 268 je 35 poslancev, ki so zasedali mesto v prejšnji zbornici, 233 poslancev je torej popolnoma novih.

Po dokončanih ožjih volitvah so poslanci tako-le razdeljeni:

Konservativci	15
Nacionalisti	183
Republikanci	12
Skupno (desnica)	210
Republikanci 'nuance' Briand	49
levi republikanci, radikali, neodvisni socialisti, izvoljeni na listah	191
Herriot-Blum	103
pravi socialisti	5
komunistični socialisti	26
komunisti	

Skupno (levica)

Plače poslancev

Vsak poslanec dobiva 15.000 frankov letnih; od 1. 1920. dobiva še letno doklado 12.000 frankov. Ako plačuje poslanec mesečno 26 frankov, ima prosto vožnjo na vseh francoskih železnicah. Poslanec se lahko zavaruje in sicer od 55 leta dalje; ako plačuje za penzijo 50 frankov mesečno, vživa pokojnino 1.800 fr.; ako pa plača 100 fr., dobi pokojnino 3.600 fr.

Nemški nacionalisti vztrajajo na svojem stališču

Marx ne bo odklonil mandata

BERLIN, 31. Skupina nemških nacionalcev je sklenila, da ne bo zapustila svojih smernic toliko glede notranje politike, kolikor glede zunanje. V parlamentarnih krogih prevladuje mnenje, da ne bo Marx odklonil poverjenega mu mandata za sestavo nove vlade, in to kljub temu, da so se nemški nacionalci izrekli proti vstopu v novo vlado.

Po eksploziji v Bukarešti

Škoda ni še ugotovljena

BUKAREŠT, 31. Dosedaj se še ni moglo dobiti točnih podatkov o katastrofi, ker ni mogoče stopiti na mesto eksplozije, katerega so v širokem obsegu zaprli vojaški kordoni. Radi tega ni še znano niti točno število žrtev, niti višina škode, povzročene po eksploziji.

Tisoč vagonov municije je zletelo v zrak. Četrtna te municije je obstojala iz ročnih granat z veliko močjo. Dober del ostale municije so pa predstavljale granate starega tipa. Razen tega je eksplodiralo 15 milijonov puškinih nabojev. Del pirotehničnih delavnic je dobesedno izginil.

Uradna znanjanka pretiranih poročil

BUKAREŠT, 31. Agencija 'Rador' poroča: 'Prve vesti o eksploziji municijskih zalog v Bukarešti so bile nad vse pretirane. Preiskava je dognala, da je eksplodirala le stara municija, ki se je imela itak uničiti. Vojska smodnišnica ni pri tem trpela nikake škode in bo že te dni začela zopet poslovati.

'Tudi ni res, da so se zrušili celi deli mesta, da je bila kraljevska palača oškodovana, borza porušena, da je prebivalstvo brez strehe in število žrtev sicer še neugotovljeno, ampak znatno. Resnica je vsa drugačna. Tri osebe so v nesreči prišle ob življenje, nekoliko jih je bilo ranjenih. V mestu obstaja vsa škoda v kaki razbiti šipi.

Sožalje italijanskega kralja

RIM, 31. Komaj se je kralj povrnil iz Londona, je poslal romunskemu kralju sožalno brzojavko radi težke katastrofe v Bukarešti.

Kitajska priznala Rusijo

PEKING, 31. Kitajska je priznala 'de jure' vlado sovjetskih socialističnih republik.

Pred koncem stavke v Porurju

BERLIN, 31. Wolfow dopisni urad poroča iz Hessena, da so vsled pravoreke ministrstva za delo štiri glavna udruženja rudarjev izdala skupen proglas za povratek stavkujočih rudarjev na delo. Smatra se, da se bo stavka vsak čas končala.

Nova finska vlada.

HELSINGFORS, 31. Sestavljena je bila nova vlada. Predsedstvo je bilo poverjeno Ingmanu, zunanje zadeve pa je prevzel Procope.

OLIMPIJSKE IGRE

Švica premagala Čehoslovaško 1:0

PARIZ, 31. Na današnji nogometni tekmi je Švica premagala Čehoslovaško z 1:0. Vseled takega izida bo stopila v ponedeljek italijanska skupina proti švicarski na stadionu Bergyre.

Pismo iz Jugoslavije

LJUBLJANA, 29. maja 1924.

Abstinenca hrvaških poslancev je končana in v terek je priseglo zadnjih 35 Radićevih poslancev po verifikaciji njihovih mandatov zvestobo kralju in ustavi. Končano je s tem mučno poglavje hrvaške pasivnosti in beograjska skupščina je postala zopet najvišja in edina pravovojna reprezentanca vsega jugoslovenskega naroda.

Temu veselemu dejstvu pa je seveda primešanih še dosti trpkih stvari, zakaj le počasi napreduje konsolidacija Jugoslavije in nemogoče je pričakovati, da bi Radićevci takoj popolnoma zavrgli vse svoje zgrešene nazore. Zato se ne smemo čuditi, če zatrjujejo Radićevci, da njihova prisega ne velja, da je samo prazna formalnost in da z njo niso priznali edinstva Jugoslavije. Enako ni presenetljivo, če se je 8 Radićevcev izmuznilo prisegi in če se ni sam Radić poslal niti poverilnic za svoje tri mandate. Toda kakor so žalostna ta dejstva, tako močna vendar niso, da bi izbrisala fakt, da so Radićevci prisegli, da so pričeli sodelovati v skupščini in da so s tem dejansko, pa čeprav s figo v žepu, priznali edinstvo države. Prvi korak k pozitivnemu delu je storjen in niti Radićevci, mojštri demagogije, ne morejo več nazaj.

Zalobog se resničnost te trditve ne more takoj prepričujoče izkazati, zakaj skupščina je odložena do dne 20. oktobra in tako so Radićevci zaenkrat še rešeni preizkušnje, ki bi jo morali prestati delujoči skupščini. Ta preizkušnja za Radićevce nikakor ne bi bila lahka, zakaj kljub vsej svoji krivdavi bi morali ugrizniti v kisló jabolko in naložiti davkoplačevalcem tudi nova bremena ali pa ne bi mogli rešiti invalidskega zakona. In tudi ne bi mogli odpraviti vojske in žandarjev, temveč vse življenje bi teklo ravno tako naprej, ko preje, ko je še Radić obljubljal, kaj da bo vse zboljšal.

Vseled tega ni radićevski ogorčenosti zaradi odločitve skupščine dosti verjeti, temveč vse bolj verjetno je, da ni nihče odločitve skupščine tako vesel ko g. Radić. Pomislimo samo, da bi Radićevci pod vplivom svojih volivnih špekulacij razgrnili v skupščini macedonsko ali pa črnogorsko vprašanje. Nobenega dvoma ni, da bi tedaj velik del demokratov nastopil proti Radićevcem in posledica tega bi bila, da bi imela vlada trdno večino, Radić pa bi se moral opravičevati pred svojimi verniki, kako to da Pašić ni padel, pa čeprav so prišli Radićevci v Beograd. Teda pa bi pričelo ljudstvo sumiti o edinoizveljavnosti Radića in njegova gloriola hrvaškega junaka bi vidno otemnela.

Ampak na zunaj ne more vsega tega pripoznati niti Radić in niti opozicijski blok, zakaj treba je prikriti poraz, ki je z odgoditvijo skupščine neustajljivo. Odtod to kričanje o kršitvi ustave, o absolutizmu, o postavljanju vlade, ki ga čitamo uro za uro v opozicijskem tisku. In vendar je vse to kričanje v resnici zelo votlo in neresno.

Treba je priznati, da ne pomeni odgoditve skupščine nobene idealne rešitve. Toda dobra rešitev je bila sploh nemogoča in sicer ne brez težke skrivne opozicijskega bloka. O koncentracijski vladi, ki bi bila brez dvoma najboljša rešitev, ni hotel voditi ničesar opozicijski blok, pa čeprav je izvedel na dvoru vse argumente, ki govorijo prepričujoče za tako vlado. In enako ni hotel opozicijski blok ničesar slišati o nevtralni vladi, pa čeprav je bilo evidentno, da bi mogla nevtralna vlada najuspešnejše pobiti korupcijo, zaradi katere se je ravno opozicijski blok tako esofiral. Trmoglavo je vztrajal opozicijski blok na svojem stališču, da edino njemu pripada vlada, pa čeprav je predgrešil vodja opozicijskega bloka tudi to napako, da je pošiljal poverilnice Radićevcem v obrokih, mesto vse naenkrat in bi tako s samo 20 Radićevimi poslanci slabše šteli od radikalov. Pri tem pa je še Radić vedno bolj nemogočimi izjavami stalno slabil ugled opozicijskega bloka in končno dokazal, da se ne more kralj razpeti s monarhisti na ljubo republikancev. Kralj je moral vztrajati na sedanji črti in da je ostal njej zvest do konca, je dokazal ravno z odgoditvijo skupščine in v tem je njegova velika zasluga.

Odgoditev skupščine je bila namreč vezana na verifikacijo vseh Radićevih mandatov in tako ni vladna kriza končno rešena, temveč samo odložena. S tem pa je pridobil dragocen čas, da se morejo strasti umiriti in da se more ustvariti podlaga za potreben sporazum.

Opozicijskemu bloku pa je s tem še posebej dana prilika, da se rehabilitira v državnem zmislu in da dokaže svojo sposobnost prevzeti vladno krmilo v svoje roke. Končno vendarle ni vladanje tako priprosta stvar, da bi se moglo čisto navadno aritmetično ugotoviti, komu pripada pravica vlade. Treba je tudi pogledati kakšen je tisti, ki je reflektant na vlado, in ne samo, koliko glasov ima za seboj. V naših razmerah je to posebno jasno in zato vidimo, da tudi g. Davidović odklanja Radića kot ministrskega predsednika, pa če bi ta imel tudi 157 poslancev.

Vse pa kaže, da opozicijski blok ne bo porabil prostega časa do 20. oktobra na najboljši način. Vsaj agitacija opozicijskih strank to dokazuje. Še bolj pa potrjujejo to vesti, ki prihajajo iz Radićevega tabora.

Tu se je namreč pojavil odkrit razkol in odsotnost Radića, delovanje frankovcev in pritisk Pučke stranke so pričeli delovati. Na eni strani uvidevajo kmetje, da je toliko obljubljana republika danes še vedno tako daleč kakor je bila prej. Na drugi strani pa raste spoznanje, da je zgrešil tudi Radić napake in da ni več tisti odločni voditelj, kakor je bil, zakaj pričel se je vezati z monarhisti. In tako smo prišli do tega, da dobi Radićev 'Slobodni dom' svojega konkurenta in dne 15. junija prične v Zagrebu izhajati 'Hrvatski dom'.

To je spravilo seveda Radića iz ravnoteže in zadnji 'Slobodni dom' prinaša Radićevu izjavo, da zahteva odslej najprej izpremembo državne oblike in da bo v bodoče sklepale dogovore samo s strankami, ki so odločno republikanske. S tem je pa opozicijski blok de facto pokopan, zakaj Davidović je monarhist in njegova stranka je med Srbi razbita, če bi zavoljo Radića zavrgla monarhizem. Pa tudi za našo SLS. bo sila težko stopiti popolnoma v tabor republikancev. Sicer bi ljudske mase to morebiti še precej odobraval, toda gospodarski oziri in ne na koncu tudi priljubljenost kralja silijo k previdnosti.

Če pa je razbit opozicijski blok, potem pa je ustvarjen tudi čisto nov položaj in možnost koncentracijske vlade stopa zopet v ospredje. S tem pa je zopet dokazano, da ne bi bila nobena rešitev tako napačna in tako nesrečna ko tista, ki bi povzročila nove volitve. Zakaj volitve ne bi mogle biti drugo ko novo užiganje ljudskih strasti in nasprotje med obema ekstremnima stališčema bi raslo tako zelo, da bi moglo priti do najhujšega.

Tako pa bo volivna agitacija počivala, zato pa tem bolj delovalo drugo pozitivno gospodarsko delo. To pa mora nujno povzročiti gospodarski napredek države in s tem pomanjšanje ljudske bede. Avtomatično pa sledi temu padanje ljudske nejevolje in glavni adut Radića bo izgubil svojo veljavo.

Tako gre razvoj Jugoslavije po stalno dvigajoči se črti navzgor in končna zmaga pripade tistim, ki so z dejanji zgradili to črto, ne pa tistim, ki so hoteli z govorjenjem proces konsolidacije onemogočiti. Ob sedanji vladni krizi se je vse to jasno pokazalo. Pokazalo pa se je tudi to, da bo izhod iz krize v resnici dober, zakaj kralj je na mestu in močan dovolj, da kljubuje skrajnejšem. To pa je glavno!

O. P.

Naročajte in širite

„EDINOST“

Pot do zblizanja

Povodoma koncerta Thierry-Kavnikove in Betetta v Trstu so nekateri tržaški listi izjavljali iz strun svoje politične kitare zvoke, ki so nam zveneli nekam čudno. Naše uho ni bilo navajeno doslej poslušati take zvoke od strani tržaškega časnikarskega koncerta. Pripravljeno so, kako da je občinstvo burno pozdravljalo odlična slovenska umetnika. Toda to priznavanje je imelo še svoj poseben pomen. Ni več samo umetnosti obeh gostov. «Piccolo» je na pr. naglašal, kako da sta umetnika od onstran meje mogla v italijanskem Trstu prirediti svoj koncert ne le nemoteno, ampak tudi ob splošni pohvali. To zblizovanje na polju umetnosti naj bi bilo v pričetku tudi političnega in gospodarskega zblizovanja med obema državama!

Pa da niso bili to nenavadni zvočki iz strun kitare italijanskega tiska! Saj se ni dolgo za nami čas, ko smo morali dan za dnem poslušati drugačno pesem: Slovenci da so le nekako gorsko ljudstvo, pastirji, brez vseh obilicij, ki tvorijo pojma naroda. Njihov jezik da je k večjemu za rabo pri ognjišču borne kmetijske, popolnoma nesposoben za kakšno slovstveno ali umetniško snovanje. Slovenci da so narod brez vsake kulture, torej tudi brez umetnosti. Nedostaja da jim vsako sredstvo za umetniško udejstvovanje.

Taki so bili Slovenci še nedavno in opisih italijanskega tiska. Sedaj pa naenkrat presenetljivo veselje na umetniškem zblizovanju Slovencev in Italijanov! Od kod neki ta čudež? Mari so Slovenci v kratki dobi, recimo enega ali dveh let, izvršili tolik fenomenalen napredek, da so postali tvorilen element celo na umetniškem polju, ki mu morajo izrekli priznanje tudi velekulturni Italijani, ki se ponašajo kot prvaki na polju umetniškega ustvarjanja? Nu, takega čudeža ne pozna zgodovina kulture, niso izvedli. Resnica je pač ta, da poprej italijanski tisk ni govoril resnice o duševnih svojstvih in sposobnostih našega naroda! Mislili so, da ni treba drugega, nego potajevati naš kulturni napredek in potem da kulture Slovencev ni! In na italijanski strani so jim verjeli. V tem je eden glavnih izvorov sedanjih političnih in narodnih razmer v naši pokrajini!

Tu bi mogli sicer pripomniti, da je pač vse prav in lepo, kolikor je «Piccolo» govoril v priznanje slovenskima umetnikoma. Ni pa govoril vse in polne resnice. To bi bil zares razveseljiv znak o umetniškem zblizovanju, če bi bilo res, da je italijansko občinstvo slavilo slovenskega umetnika in jima izkazovalo svoje simpatije. Resnica pa je ta, da najmanj 90 odstotkov občinstva so bili — Slovenci! Če pa naj bi bil razveseljiv «znak» že v tem, da niso drugodci nasilno motili tega koncerta, potem pa moramo ugotoviti z obžalovanjem, da smo še precej oddaljeni od pravega razpoloženja za kulturno zblizovanje in pravilno upoštevanje slovenske kulture. Pa tudi da je bila na koncertu večina občinstva italijanska, ne bi bil še to «znak» v tistem smislu, ki ga podčrtuje «Piccolo». Tega italijanskega občinstva pa ni bilo. Edino torej, kar moremo priznati kot znak nekega preobrata, bi bilo v tem, da rečnega koncerta — niso motili! To pa še ne kaže — kakor rečeno — na resnično kulturno zblizovanje, ki naj bi bilo — kakor govori «Piccolo» — v začetku tudi političnega in gospodarskega zblizovanja med obema narodoma!

Za tako zblizovanje bo trebalo preobrata in izpremembe še v mnogih drugih pogledih. Mnogo, mnogo se bo moralo še spremeniti v sodbi na italijanski strani o duševnih darovih in drugih svojstvih našega naroda, da se res na široko odpre in ugleda pot do pravega političnega zblizovanja. Svoje politično razpoloženje napram Slovincem morajo temeljito spremeniti na italijanski strani. O tem jim govori z najbljše voljo, globokim razumevanjem in najčistejšimi nameni njihov človek, odlični italijanski človek — general Domenico Guerrini.

Govori jim, naj se ne dotikajo jezika, kulture in običajev drugih, ker je na to stran vsak narod najobčutljivejši! Zato priporoča Italijanom največjo obzirnost napram drugorodcem v državi, če hočejo zahtevati od njih zvestobo in udanost do države. Opozarja jih, da zgodovina ne pozna primera, ko bi nasilno narinjevanje drugega jezika kakemu ljudstvu pridobivalo to ljudstvo za državo! Navaja jim zgled iz zgodovine Italije same, kako da morejo drugorodci, če so jim zagotovljene narodne, kulturne in politične pravice, postati najboljši državljani. Posebno jim priporoča, naj nikar ne vidijo znaka kakakega iredentizma, upornosti proti državi, v tem, da hoče biti kako drugorodno ljudstvo zvesto svojemu narodnemu bistvu, če si hoče ohraniti svoj jezik, svojo kulturo in svoje običaje! Poučuje jih, da je pri ljudstvu, ki ga nacionalna ideja spaja v skupnost, ta nerazdružnost nezlomljiva, da se tudi tako ljudstvo, četudi tesno strnjeno v zvestobi do svojega naroda, more s pravičnim in svobodoljubnim postopanjem pridobivati tudi za državo! Naj ponovimo tu zaključne besede generala Guerrinija v njegovem zadnjem članku:

«Če se narodne manjšine ne bodo mučile, če se jim ne bo kljubovalo, če ne bodo prikrajšani v svoji pravni posesti, v podedovanem jeziku, kulturi in običajih, potem je opravičena nada, da postanejo polagoma Aostanci! To je: iskreno udani državci.

Tako kaže general Domenico Guerrini Italijanom pot pametne manjšinske politike, ki edina more dovesti do cilja: do resničnega umetniškega in političnega zblizovanja med večinskimi narodom in drugorodnimi manjšinami v državi! In vsled tega tudi do cilja, po katerem stremi sedanja italijanska vlada: do res solidnega, iskrenega in trajnega sporazuma med Italijo in

jugoslovenskim plemenom onkraj državne meje!

Ni torej dovolj, da italijanski tisk — iz iz previdnosti, ki jo nalaga trenutek — izreka par prijaznih besed povodom kakakega slovenskega koncerta v Trstu, ali pa celo, da se ta prireditelj ni nasilno motila. Vprašanje kulturnega in političnega zblizovanja treba presojati z veliko višjih vidikov, treba to vprašanje zajeti do globine in v vsej njega razpesti! Treba odstraniti prav vse, kar kali razmerje med obema plemenoma, posebno pa strah na tisti strani, ki so ji ogroženi narodni obstanek, kulturni napredek in valed tega tudi gospodarski položaj! Kjer vlada strah za najvišje dobrine, ne more biti zadovoljstvo. Zadojstvo in čut popolne varnosti v vsakem pogledu pa je tista most, ki dovaja do zblizovanja med dvema plemenoma. Na kratko povedano: na italijanski strani morajo temeljito spremeniti svoje razpoloženje, vso svojo politiko napram narodnim manjšinam v vseh pogledih! Potem se le morejo priti resnično medsebojno spoznavanje, kulturna vzajemnost, pravilno vzajemno ocenjevanje umetniškega snovanja in tudi politično in gospodarsko zblizovanje, koristno in plodonosno za obe strani. Naj se že enkrat povzdignejo iz smote, ki jo je tržaški italijanski tisk očitaval povodom koncerta Thierry-Kavnikove in Betetta, zmote namreč, da mora tisti, ki je bil vedno tepen po vsem telesu, že pozabiti na vse bolečine, če si ga enkrat nekoliko dobrohotnejše pogladil — z lepo prirojenjo besedo! Izlečiti se morajo vse rane, ki jih je vsekal dosedanjost našemu narodnemu telesu. Le tedaj, če se združujeta dva zdrava in čvrsta organizma, more tako spojitev donosati dober plod. Naši sodržavljani italijanske narodnosti naj poslušajo nauke in nasvete generala Guerrinija in naj jih tudi praktično izvajajo napram naši narodni manjšini, pa bodo tudi slovenske umetniške prireditelje v Trstu in italijanske v Jugoslaviji res slavljali tistega medsebojnega upoštevanja in razumevanja, o katerem je rekel «Piccolo», da ga želijo vsi tisti, ki razumejo pomembnost političnega in gospodarskega zblizovanja med Italijo in narodom Jugoslovenov!

DNEVNE VESTI

Otvoritev zbornice in naša poslanci

Preteklo nedeljo smo zabeležili na tem mestu golo dejstvo, da se je od naših poslancev udeležil svetane otvoritvene seje rimskega parlamenta le dr. Wilfan, medtem ko poslanca dr. Besednjaka ni bilo pri otvoritveni seji.

Z ozirom na razne tendenciozne razlage, ki so jih objavili nekateri listi povodom takega postopanja naših poslancev, smo pooblaščen izjavili, da sta bila na dan otvoritve parlamenta oba naša poslanci v Rimu ter da sta se med seboj sporazumela, da se otvoritve udeležijo samo dr. Wilfan. Naša poslanka sta torej dogovorno tako postopala.

„Il Popolo di Trieste“ in naša lojalnost

«Il Popolo di Trieste» reagira na našo notico, s katero smo odklonili za naše ljudstvo dosedanje ušode beneških Slovencev, na način, ki dokazuje vnovič, da je njegova stvar tako slaba, da se absolutno ne da dobro braniti.

Ponavljajo zopet svojo večno ponavljano trditev, da se «politikanti» pri «Edinosti» še ne zavedajo spremembe; ki je nastopila s priključitvijo te pokrajine k Italiji. Še vedno da trdimo mi, da se ne uveljavlja enakopravnost vseh državljanz Italije brez razlike, kateri jezik da govori.

Odgovarjamo, da se ravno mi v polni meri zavedamo te spremembe. Ne zavedajo se pa gospodje pri «Popolu» spremembe, ki je nastopila za državno življenje Italije s priključitvijo drugorodnih manjšin: ne zavedajo se nalog in dolžnosti, ki jih ta sprememba nalaga državi v postopanju z drugorodnimi državljani! Mi smo se znali povzpeti na višino nove dobe, gospodje pri «Popolu» pa ne!

«Il Popolo» trdi, da mi gledamo na beneške Slovence z nekim pomilovanjem, češ da so ne zrelo, nekulturno ljudstvo brez narodne zavesti. Tu nam je «Popolo» nekaj podtaknil, kar nismo rekli. Mi smo le ugotovili, v kakem političnem, kulturnem in narodnem sestavu so bili beneški Slovenci tedaj, ko so bili priključeni k Italiji, torej pred blizu pol stoletja.

Potem govori «Popolo» o pretvezni propagandi, ki da jo delajo slovenski politikanti tostran reke Idrije s širjenjem knjig in brošur svojih Matic, družbe sv. Cirila in Metoda in družbe — sv. Mohorja! Narodne zavesti beneških Slovencev da ni treba še le sedaj vzbuhati, ker so že davno na to mislili tukajšnji slovenski propagandisti. Na to ugotavljam zgodovinsko dejstvo, da se je pravo nacionalno gibanje med Slovanci tostran prejšnje državne meje začelo še le proti koncu šestdesetih let, torej po priključitvi beneških Slovencev k Italiji! Trditve torej, da se je od tu vodila slovenska propaganda preko prejšnje državne meje, je le napad na resnico.

«Popolo» se roga, da so se beneški Slovenci kljub tej propagandi junaško borili za Italijo, kar da kaže, da jim je bila italijanska civilizacija bolj vabljiva, nego pa vaba «dell'alma Lubiana» — matere Ljubljane. Tako roganje je naravno in ljublano. Žalivo je, če se kakemu narodu podtika, da daja civilizaciji drugega naroda prednost pred ono svojega naroda, če je namreč onemu narodu ta poslednja civilizacija — pristopna! Tu bi pa mogli mi načeti poglavje o... svobodi, ki jo uživajo beneški Slovenci! Postalo bi jasno vsakomur, kako upravičeno oddajamo mi ušodo beneških Slovencev! Ali pa more «Popolo» navesti le en sam primer, ko bi bili mi hujskali beneške Slovence, naj se ne borijo za svojo državo? Kar bi želeli, je le, da naj bi beneški Slovenci, kar tvorijo z nami isto etniško skupino, z nami vred z zvestobo do države ohranjali tudi zvestobo do svoje narodnosti, svojega jezika in naše skupne kulture! Če je ta naša želja dokaz neolajnosti napram državi, potem pomenijo obtožbe v «Popolu» zahtevo, naj italijanska država izreče svoj anathema nad — nacionalno idejo in nje blagotvorno in vzgojno moralno silo! Genij kulturnega italijanskega naroda pa tega neče — ne zahteva, da bi se drugorodci izneverili svojemu rojstvu in svoji narodni kulturi! Saj je ena najslavnejših njegovih lastnosti, ki ga določijo pred svetom, ravno njegova ljubezen do svoje narodnosti. On zahteva le, naj bodo drugorodci lojalni državljani, ne da bi se izneverili — sebi in svojemu rojstvu!

Tudi zaključek «Popolove» polemike radi našega odziva na govor generala Balbo v Sezani ne odgovarja duhu kulturnega in svobodoljubnega italijanskega na-

roda. Pravi namreč, da je ta naš odgovor prirojen za — «rabo onkraj meje». To pa je poizkus denunciacije brez navedbe kakakega konkretnega dejstva! No, na take poizkuse smo že navajeni — saj se ponavljajo dan na dan! «Popolo» naj nam pa veruje, da nas pušča povsem hladne. Mi ostanemo isti «politikanti» kakor smo bili doslej, ne da bi bili rad tega — nelojalni napram državi!

„Argument“ smešenja

Tržaški laški listi se tega «argumenta» kaj radi poslužujejo proti nam. Ni čudno, zakaj naša stvar in naša borba zanjo je tako vsestransko pravična, da ni renegeja in veljavnega argumenta, ki bi ga mogli ti listi z uspehom zavijati proti nam. S kakimi resnimi argumenti naj se ovirajo in izpodbijajo n. pr. utemeljenost našega poziva na jugoslovanske trgovce, naj pišejo v Trst v svojem jeziku? Ni takih argumentov in zato segajo naši laški tovariši po smešenju, po «efektnih vročin» itd. Ne zavedajo pa se, da je efekt takih «argumentov» le hipen in da na koncu koncev ne dosega cilja, na katerega meri taka «polemika».

Razprava o resnih vprašanjih zahteva resne argumente, a obramba gospodarskih koristi svojega naroda in dostojanstva njegovega jezika — so vendar le krvavo resne stvari.

So to stvari, o katerih more imeti vsakdo odvojeno svoje mnenje in jih tudi pobijati; vsakako pa so resne stvari, o katerih je treba resno razpravljati. Drugače se pri drugih, ki so jim te stvari svete, zadeva bolesto na najbolj občutljive strani. S smešenjem se ne prepričuje, se ne boljšajo razpoloženja, marveč se duhovi žalijo in grenijo.

Slično smešenje zelo žalostnih in zato veleresnih dogodkov so zagrešili nekateri listi — veleresni tudi z vidika in tereta države, nje ne uprave in njene ugleda. Mislamo na nedavne dogodke v nesrečni občini mareziški povodom iste znane kazenske ekspedicije iz Kopra. Bili so to dnevi strahu in trepetu za prebivalstvo one občine. Naj je še bila krivda na omih dogodkih na tej ali oni strani — to ugotovilo oblastvo, če bo preiskava res objektivna — na vsak način so bili tako žalostni in veleresni, da mora vsakdo, ki želi da bi se v naše medsebojno življenje povrnil mirni in zdravi odnosi, le želeči, da bi se taki dogodki ne ponovili nikdar več, da bi se razburjeni duhovi pomirili! Na naša poročila, ki so verno izražala bol onega izmučenega prebivalstva, pa so tisti listi smešili to prebivalstvo, češ, da je bežalo kakor kakki plahi zajci in se skrivalo. Vraga da ne bi bežalo in se skrivalo pred mangelom in grozečimi batnanji! In bežali in skrivali so se vsi — tudi nedolžni, ki niso nič zakrivali, ki niso bili nič udeleženi, ne kakor prevezni krivci, ne drugače. Bežali so v skrbi za svojo kožo, za svoje zdravje in v strahu pred drugimi hudimi posledicami, ki bi jih mogle zadeti ob današnjih razmerah. Ti nedolžni ljudje so bili vredni usmiljenja, ne pa zasmehovanja. In kar je posebno žalostno: mari tako smešenje proganjenih ne pomeni za preganjalce vzpodbujanje k nadaljevanju? Kako naj se potem globoko užaljeni in skrajno razburjeni ljudje pomirijo? Kako naj se uredniči beseda ministrskega predstavnika Mnasolinja o redu in zakonitosti, ki dejata še le državi značaj in sloves redne pravne in pravilne.

Te dni so prejeli ti sodniki ukaz, da morajo biti do 8. junija na svojih mestih. Potemtakem ostane po binkoštnih praznikih, po praznikih sv. Duh, na celom Goriskem samo en sodnik, ki bo razumel jezik slovenskega ljudstva. Na goriskem tribunalu je sicer še nekaj italijanskih sodnikov, ki znajo slovenščino, pa kaj, ko je ne morejo razumeti, četudi bi hoteli. O, ko bi sv. Duh razsvetlil odločujoče kroge!

Novo užitninska trta in naši kmetovalci

Vzorec za garancijske izjave (Atto di garanzia) se dobivajo pri upravi užitninskega davka (ul. Madonna del Mare št. 13) in stanejo po 20 st. komad. Rok za sestavo garancijskih izjav je določen do 10. t. m. Vsak posestnik mora napraviti izjavo v dveh enakih izvodih. En izvod se kolkuje s kolkom 3 lir, drugi pa s kolkom 2 lir. Na izjavah mora biti popisana goveja živina, prašiči in koze. Garancijsko izjavo podpisajo lastnik živine in dva poroka, in sicer vprico okrajnega načelnika (Capodistretto), ki potrdi istovetnost podpisov in izroči garancijske izjave municipalities. Še preden se gre k okrajnemu načelniku, pa je treba nesti garancijske pole na registrski urad (Ufficio del bollo), kateri kolke prepečati.

Opozarjamo nadalje kmetovalce, da se morajo odlej dalje javiti vake sprememba na posesti živine upravi užitninskega davka (ul. Madonna del Mare št. 13), in ne več v klavnicu. Knjižica za kontrolo živine stane 1.20 in se izda po podpisu garancijske izjave za dobo enega leta.

Opozarjamo končno naše kmetovalce, da je municipalities priporočilo upravi užitninskega davka, naj postopa obzirno in naj se zadovolji s tisto najmanjšo garancijo, ki je potrebna, da se obvaruje davčna uprava pred zbugo. Ker pa gre v našem slučaju za posestnike, in sicer boljše posestnike (kar manj premožni sploh niso), se nam zdi, da bi morala uprava užitninskega davka v smislu gornjih odredov tržaškega municipalities smatrati, da je užitninski davek dovolj garantiran, da se proti nobeni zbugi in valed tega se zadovolji s samo prijavo živine. Opozarjamo posebno še, da se ima plačati kavcijo ali dati garancijo le za tako živino, ki se je uvedla v užitninsko črto začasnino in ki se ima v kratkem ali zopet odvesti čez črto ali pa v črto zakleti in porabiti. Živina čez črto in pa se nahaja tukaj stalno in ni namenjena oorabi razen prašičev, za katere pa

se plača tako malenkosten davek, da se ne izplačajo garancijske izjave.

Koncerti pevskega zbora Učiteljske Zveze

Kakor že včeraj javljeno, nastopi Zvezin zbor za Binkošti v Trstu s programom, ki ga je izvajal lani v septembru v Benetkah in Bolonji. Kako se zbor presoja v glasbenih krogih, je razvidno iz ocene, ki jo je 23. sept. 1923. objavil bolonjski dnevnik «L'Avvenire d'Italia». Piše med drugim:

«Sinoči je prisostvovalo vokalnemu koncertu v „Liceo Rossini“ malo — četudi najbolj izobraženo — število občinstva. Ne mečemo krivde na mnoge Bolonjčane, ki so bili odsotni; ako bi vedeli, za kaj gre in kolik duševen užitek jim je čakal, bi gotovo ne dovolili, da jim zbeži redka prilika slišati novo, najoriginalnejšo in moderno glasbo v najlepšem pomenu besede, koncert o katerem bi rekel Giusti „da se je pel, kakor se mora peti!“ In to je mnogo.

Zbor je sestavljen — kakor smo že včeraj poročali, iz 31 učiteljev in 23 učiteljic — Slovencev iz Julijske Krajine. Prišli so, da spoznajo svojo novo domovino in nove brate, prišli so, da jih spoznajo in — ker gre za učitelje — da nas nečesa nauče, nas, ki imamo toliko lepega glasovnega materiala, tako zelo razvito uho in okus, pa se nikoli resno ne potrudimo, da bi naučili svoje učitelje in svojo mladino spoznavati in proizvajati resnično, pravo vokalnno glasbo, ki ni najmočnejša stran naše glasbe, a bi se lahko postavila v mednarodno vrsto.

Vrnimo se k zboru. Pel je sinoči izvrstno, premagujoč težkoče, ki bi oplašile kakršnokoli pevsko družstvo profesionistov. Imamo v Bolonji ravno te dni grozni primer kubanskih kozakov, ki ga — tako izgleda vsaj — bolonjsko občinstvo ceni in proučuje. Seveda tu ni mogoče delati paralel: konstatiramo samo, da je glasba slovenskega zbora v splošnem težja in neprimerno bolj izdelana od kozaske — in ker večje umetniške vrednosti tudi manjšega teatralnega efekta. A kljub težkoči se pesmi uživajo in občudujejo, kakor se mora občudovati mlad učitelj Srečko Kumar, ki ima ves zbor v svoji pesti, da ga vodi preko najtežjih akordov do drznih fug z živim ognjem in umirjeno gotovostjo».

Pazinsko hrv. učiteljsko društvo držati će svojo glavno skupštinu u Lupoglavu 15. junija u 9 sati s ovim dnevnim redom: 1. Predsednikov pozdrav; 2. izvešče tajništva, blaginjsko i revizijsko; 3. izbor druž. odbora i revizora; 4. izbor delegata za Zvezino zborovanje; 5. Centrijalska školska reforma; izveščeje kol. Dogan; 6. razgovor o društvenim ustanovama; o Samopomoči; o pevčkom zboru; o socijalnom tečaju, te o Učit. Listu. 7. Slučajnosti. 8. Porabiranje članarine. — Odbor.

Pozdrav vojakov. Mnogo pozdravov pošilja v domovino iz daljne Bologne vojak: Mozeč Albert, Marc Ignacij, Kokorovec Marij, Kralj Edvard, Stok in Petelin.

Društvene vesti

«Kolo». Danes ob 10. uri dopoldne pevski vaja. Prihajajo nedeljo nastop, zato naj nihče ne manjka!

Kontovodi: Na binkoštno nedeljo 8. t. m. prirede domači diletanti Jurčičev narodno igro s petjem v petih dejanjih «Domen». Predpoda vstopnic od 11 h predpodelo v dvorani.

Nova igra. Slov. dekliška Marijina družba v Rojano (Vicolo delle Rose 13) vprizori danes popoldne ob 6 uri novo tridejansko žaloigro dr. Gapp: «Filomena» s petjem in z živo

zelo življenja, toda ona bo daleč, daleč proč od doline solz, trpljenja in prevar, njena jasna zvezda pa bo razsvetljevala poti mučenikov dolgo, dolgo...

Umrli je mučenica, da se prebudi v tem večji slavi...

Na bajnem goriskem polju, ki ga je tako ljubila, bodo čakali njeni mladostni pozemski ostanki večnega vstajanja. Krasen sen bo snivala nepozabna Anica in mi ji ga bomo zavdali...

V boli poveste glavičev mladostne cvetke zakaj ovenela je vaša kraljica...

Plakaj, slaviček, v božanstvu čarobnega maj, zakaj utihnila je za vedno ena struna tvoje milodoneč lile...

Dr. T. Tolmin. Tolminsko olepševalno društvo je pričelo dejati zadovoljive znake življenja in razmaha. Uredilo je že skoraj vrt pred pošto in dokončalo že dokaj prostorskih del...

To je vse lepo in hvalevredno. Opaža se pa, da se članarina nič kaj pridno ne pobira. Če že društvo nima drugih virov, in kot povojni obnovljeno tudi ne zalog, bi bilo jako priporočljivo vsajredno pobiranje članarine.

Najlepši sprehod v Tolminu in okolici je dvoredov proti gradu. Sedaj je seveda le senca tega, kar bi moral biti, ker je na levi in desni nakopičeno polno gromoz, kamenja in peska čez meter na visoko. Zdi se, kakor da bi bila gotova priseljenč stavlarska podjetja privilegirana od tolminske občine, da lahko zastavijo občinske in deželne ceste s stvrbnim materialom. Ako pa kot tolminski občinar postavi ob strani ceste hloč, tudi če ne ovira popolnoma nič cestnega prometa, ne boj se, da ne dobijo tekom tedna plačilni nalog za globo plačljivo tekom osmih dni...

Svetovati bi bilo olepševalnemu društvu v interesu občine same, — če ima v tem oziru kaj vpliva, — da poskrbi za odstranitev tega materiala pred nadaljevanjem drugih olepšav.

«Pro Gorizia» — «Ilirija» (2-2). V četrtki se je odigrala v Gorici napovedana nogometna tekma med gorisko «Pro Gorizia» in ljubljansko «Ilirijo», tekma, za katero je vladalo tako v mestu kakor po deželi veliko zanimanje, kar je tudi pričal za goriske razmere naravnost ogromen obisk pri tekmi. Tekme se ni udeležila samo Gorica in okolica, ampak zastopali so bili tudi oddaljeni kraji dežele, tako so prišli n. pr. Ajdovci kar z lastno avtokorijero. Tekmi je prisostvovalo okoli 3000 gledalcev.

Ob 5.15, po običajni poklonitvi buketa roz ljubljanskim gostom in po običajnem medsebojnem izmenjanju pozdravov, je dal sodnik znamenje k pričetku. V prvi polovici igre je vladalo med nasprotniki gotove vrste ravnovesje, čuga se je sukala sedaj v goriskem sedaj zopet v ljubljanskem sektorju. Prva odločitev je padla z golom «Pro Gorizie» proti

Nemo bodo tavalni njeni dragi do ostrih stelo-

sliko. Prireditelj se vrši v prid prvoobhajenc slovs. ljudske žole v Rojano.

M. D. P. — Sv. Jakob. Jutri, v ponedeljek običajni društveni ostanek ob 20.30 uri. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Strašna smrt otroka. — Padel po nesreči pod voz ter obležal z zmečkanom glavom.

Včeraj popoldne se je pripetila pri Sv. Jakobu grozna nesreča, ki je vzbudila med tamšnjim prebivalstvom zelo mučen utis. Pomaj 4-letni deček je bil žrtev svoje otročje neopredelnosti ter prišel na strašen način ob življenje.

Okoli 15.30 se je v ulici S. Marco igrala gruča 5—6-letnih otrok, med katerimi se je nahajal 4-letni Rok Gazzella, stanujoč v hiši št. 31 omenjene ulice; v odsotnosti matere ga je nadzorovala njegova 10-letna sestra Marija. Zdi se, da dedlica ni zadostno pazila na brata, kajti ta se je pri igri s svojimi sovrstniki spustil za vozom tramvajске uprave, ki služi pri popraviljanju električnih napeljav. Voz se je pramikal počasi naprej in mali Rok ga je kmalu dohitel. V bližini ulice Navali, na mestu, kjer je napeljav preko ulice železniški tir, se je deček v svoji otročji razposajenosti obesil na zadnji del voza. To je zapazil nek mimoidoči mladenič; uvidevši nevarnost, kateri je bil deček izpostavljen, je takoj zavpil vzniku, ki ni zapazil dečkovega početja, naj ustavi. A bilo je prepozno. V istem hipu je deček padel pod voz in kolo mu je šlo preko glave. Voznik in mladenič sta takoj priskočila k otroku, ki je ležal v luži krvi; nudil se jima je pretresljiv prizor; revček je imel glavo popolnoma zmečkan. Četudi je bilo očividno, da je za nesrečnega otroka vsaka človeška pomoč zaman, je nekdo izmed navzočih ljudi obvestil o dogodku resilno postajo. Na lice mesta prihiteli zdravnik je mogel naravno samo ugotoviti smrt, ki je bila hipna.

Orožniki, ki so prihiteli na mesto nesreče, so odvleli voznika, Mihaela Čuček, starega 50 let, stanujočega na Vrdeli — Scoglietto št. 109, na orožniko postajo v ulici P. Revoltella. Ker se je pa izkazalo, da mož ni bil kriv nesreče, je bil po zaslišanju zopet izpuščen.

Po obvestenem izvidu je bilo trupce ubitega otroka prepeljano v urlišvačno mestno bolnišnico.

Izjavljeno tatinsko podjetje. Pred par dnevi so se tržaški svedrovcji lotili velikopoteznega «podjetja», ki bi se jim bilo — če bi se obneslo — gotovo imenito izplačalo. To pet so zlikovci posvetili svojo pozornost zlatarnici Jancsich, ki se nahaja na Passo di Piazza št. 1. Na dosedaj še nepojasnjen način so se vtihotapili v neko shrambo hotela «Adria», ki se nahaja v istem poslopju. Tam so skušali prevrtniti zid, ki loči shrambo od zlatarne. Toda bodisi, da niso razpolagali s potrebnim orodjem, bodisi, da jih je preplašil kak šum, morali so opustiti že napol dovršeno delo ter zbežati. Na licu mesta so pustili nekoliko vlomilskega orodja.

Varnostno oblastvo je aretiralo dva težaka, uslužbena pri omenjenem hotelu, ker pada na njihju sum, da sta pomagala zlikovcem s tem, da sta jim omogočila dostop v shrambo.

Kolesarjeva nezgoda. Na Katinari se je včeraj popoldne ponesrečil nameščeneč užitninskega urada Anton Delli Ponti, star 29 let. V bližini tamonjše užitninske črte je padel s kolesa tako nesrečno, da si je hudo poškodoval desno nogo. Dobil je prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, ki je bil poklican na lice mesta; nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

Po roki se je perezal. Včeraj popoldne okoli 17. ure se je zatekel v mestno bolnišnico 20-letni urar Ramiro Cappelletti, stanujoč v ulici G. Vasari št. 17. Mladenič, ki je imel dlan leve roke hudo razmerajeno, je povedal, da je v ulici Giuliani padel s steklenico v roki ter se pri tem ranil. Zdravnik mu je moral rano na več mestih zašiti. Mladenič se bo moral zdraviti 15 dni.

Vesti z Goriskega

Premeščenje sodnikov

Ze dolgo pred veliko nočjo je bil objavljen seznam sodnikov, ki bodo premeščeni iz Goriskega v druge pokrajine Italije. V tem seznamu so bili navedeni vsi slovenski sodniki iz Goriskega, razven žnega, ki so premeščeni deloma v tržaško, deloma v istrsko pokrajino, nekateri celo na Južno Tirolsko. Na njih mesta imajo priti nemški in italijanski sodniki iz omenjenih pokrajin.

Te dni so prejeli ti sodniki ukaz, da morajo biti do 8. junija na svojih mestih. Potemtakem ostane po binkoštnih praznikih, po praznikih sv. Duh, na celom Goriskem samo en sodnik, ki bo razumel jezik slovenskega ljudstva. Na goriskem tribunalu je sicer še nekaj italijanskih sodnikov, ki znajo slovenščino, pa kaj, ko je ne morejo razumeti, četudi bi hoteli. O, ko bi sv. Duh razsvetlil odločujoče kroge!

Blagopokojni Anici Sardoč v slovo. Neizprosi zakon usode vevla, da moramo prerano izgubiti ono, kar nam je bilo najdražje...

Bujnozeleni maj v vsej svoji krasoti, močnost in dražesti, je hotel, da ovne cvetka v pomladi svoje dobe — sklenil je, da naj bi cvetela v nemiljvem sijaju, v kraljestvu večne lepote...

Marsikdo je spoznal to dragoceno bitje, ko je njen srebrnasti glas v svetlišču plaval proti prestolu Najvišjega v očarujoči, veličastni pesmi, do Onega, od katerega je bila takó bogato obdarjena in ki mu je v najhujših viharih ostala zvesta dekla do poslednjega diha...

Marsikdo je vžljubil ta neprecenljivi biser, ko so ga njene vrline navajale k višjim ciljem in vzorom od onih, ki se jim klenja vsakdanji zemljan. Tedaj si imel priliko diviti se neizčrpnim zakladnici njenega duha. Spoštovati in ceniti smo jo visoko, toda vedno še premalo...

In ko so viharji ponehali in si je ob strani ljubečega družnika spletla gnezdece v svetem družinskem krogu, je prišumljala bela žena in jo odvedla v kraljestvo višje sreče, zadovoljnosti, blaženosti...

Grobovi tulijo, kaj hočejo od nas, — Mogočno bodo še nadalje donele orglje v hiši Gospodovi, vsako se bo razlagala naša pesem v bramu umetnosti — lepote, a njen glas ostane nem za vedno...

Iztrpani bomo nadaljevali trnjevo pot proti Kalvariji, nad nam bo še nadalje razjedal izmučene duše, a nje ne bo več, da bi nam prilivala toli potrebnega leka in blagodejne utehe, da bi naš mali čolmč čimprej prižadral v pristan Vstajanja...

Nemo bodo tavalni njeni dragi do ostrih st

Iliriji, kateri se je v 43' posrečilo doseči izravnavo, nakar je kmalu sodnik dal znamenje konca prve polovice.

V drugi polovici pa je prešla iniciativa več ali manj v roke (pravzaprav noge) Goricanov. Sicer se je »Iliriji« iz ob 18' druge polovice posrečilo zabiti Goricanov nov, lep gol, kar je Goricanov še bolj razvnelo, da so napeli vse sile v dosego izenačenja, kar so tudi dosegli v 35'. Ko so to dosegli, so napenjali vse sile, da bi odnesli tudi zmago, toda vsi njihovi napadi so se razbili ob dobri obrambi »Ilirije« in njene- ga izvrstnega vratarja, ki je večkrat zagnal sovražnika izpred samih vrat in očeval »Ilirijo« poraza. Tako se je v veliki napetosti polagoma približala 45. druge polovice, ko je sodnik dal znamenje h koncu. Ni bilo ne zmagovalcev ne porazenih.

Gledé igre same moramo priznati, da je »Ilirija« kot celota mnogo bolje igrala nego »Pro Gorizia«. Na strani »Ilirije« smo videli večkrat prav lepe kombinacije in izvrstno podajanje, česar je Goricanom v veliki meri manjkalo. Tam je bila igra celote, pri Goricanih pa, ki so jako vztrajni, hitri in dobri strelci, je bila preveč individualna; Goricani so igrali visoko, distančno, Ilirijani pa nizko, prizemno, dokler se tudi nekateri iz njih niso pustili zapeljati od Goricanov k visoki igri. Če se bo moštvo »Pro Gorizia« podvrglo disciplinirani, kombinirani igri, utegne s svojim dobrim materialom postati nevaren tekmeč prav dobrim nogometnim klubom. Igra je bila precej fair. Sodnik ni bil na višku svoje naloge in tudi ne vedno nepristranski.

Morilec se javi sam orožnikom. Vsem je še v živem spominu umor na goriskem gradu, ko je pred par tedni bivši stožnik Bevilacqua radi neke ženske ustrelil Ivana Potenzo. Kakor poročajo, se je Bevilacqua, ki je po zločinu izginil neznano kam, sedaj javil v svojem rojstnem kraju S. Chilico Reparo di Potenza orožnikom. V svrhu preiskave prepeljejo v najkrajšem času morilca v Gorico.

Zakonska ljubezen. V torek je udaril njen dobri soprog 27-letno Karmelo Pausig iz Via Salcano št. 34 tako nežno po glavi, da so jo morali prepeljati v bolnico. Zgodilo se je to med prepričani, kateremu je dala povod ljubosumnost mlade žene.

Brje. Bralno pevsko društvo iz Brja se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem g. trgovcem iz Gorice, Ajdovščine in okolice za prispevke darovane k srečanju pri veselici dne 25. t. m. Bog stotero povrnil!

Nadalje se pristožno zahvaljuje pevskemu zboru kršč. soc. izobr. društva iz Rihemberka za blagohotno sodelovanje, tamb. zboru iz Se-la ter vsemu slav. občinstvu, ki je velikodušno izkazalo svojo zavednost pri nabiranju prostih darov.

Vesti iz Istre

Iz Boršta. Kakor že javljeno v časopisih, priredi zavarovalnica goveje živine ob priliki svoje 20-letnice na binkoštno nedeljo 8. junija t. l. veliko vrtno veselico, na kateri nastopijo mnoga pevška društva. Dalje razni strokovnjaki, živinozdravniki in razni prijatelji našega društva, ki je za kmeta neobhodno potrebno. Odbor prosi društva za zavarovanje goveje živine iz drugih vasi in sploh vse sosedje, da se udeležijo te prireditve v obilnem številu. Veselica se bo vršila v borštanskem gradu Moko. Z grada se nudi lep razgled. Vsakdo si bo lahko tudi ogledal še ohranjen podzemski klet, kamor so še pred sto leti zapirali naše pradede in jih tam mučili. Preskrbljeno bo tudi z našo bržanko. Odbor.

Vrtna veselica v Klancu. Izobraževalno društvo »Slavnik« v Klancu opozarja vsa bratska društva, da bo priredilo 29. junija na dan sv. Petra in Pavla veliko vrtno veselico v Klancu. Sodelovala bodo bratska društva iz sosednjih krajev. Na sporedu bo petje, igra in srečolov. Nastopi tudi telovadni odsek društva »Slavnik« z moškimi in ženskimi prostimi vajami ter s skupnimi redovnimi vajami. Po veselici prosta zabava za staro in mlado. Natančnejši spored se pravočasno objavi v časopisih.

Opatija. (Zmaga Hazena S. K. »Olympa« z Opatije nad Hazeno S. K. »Bakar.«) U nedeljo dne 25. 5. odigrala je u Bakru Hazena družina S. K. »Olympa« iz Opatije revanče utakmico, sa tamonjim Hazenom S. K. »Bakar.«.

Sa velikom znatizeljnostjo isčekivana utakmica izmedju glavnih takmetih se družina za prvenstvo Primorja, svršila je sa zasluženom pobedom hazenašica iz Opatije, sa rezultatom 2:1.

Uočivši, da je prošle nedelje polučila sušacka reprezentacija protiv hazeni S. K. Bakar, tek neodlučni rezultat 2:2, to je uspeh Olimpijašica tim znatniji.

Sama igra započela u prilično lažanom tempu, no polučivši Olimpijašice već u 10. min. vodstvo, postaje igra sve to življa i življja. Jasno se opažala nadmoć njihovog forwarda, koji je svojim krasnim kombinacijama neprestano ugrožavao protivnička vrata, te mu unatoč izvrstne halflinije S. K. Bakra uspije još jednom, da scorta.

Poluvreme svršava 2:0 za S. K. Olymp. Početkom drugog poluvremena poluča Bakranke uz veliki aplaus publike svoj prvi i jedini goal. Igra se nastavlja dalje u silnoj napetosti sve do konca.

Posledno valja istaći izvrstnu vrataricu S. K. Olympa, koja je mnogi sigurni goal obranila u krasnoj formi, te sam forward koji je bio za

klasu bolji od forwarda S. K. Bakra, kod kojeg se posebno istakla halflinija.

Na Duhove polaze Opatijske pomovno u Bakar, na pokalni turnir, kojeg priređuje S. K. Bakar uz sudevanje Hazena »Vesne« i »Viktoria« iz Zagreba. O jakosti navedenih zagrebačkih družina ne treba da se spominje, budući se Vesna placirala na drugom mestu prvenstva grada Zagreba, te joj uspeo nedavno potući Hazenu »Haška« sa priličnim skorom.

Nadamo se, da će naše hazenašice iz Opatije znati dostojno se izvući iz tih prilično teških utakmica.

Lepi uspesi te mlade Hazena družine neka budu pobudom sestrama u Trstu i diljem cele Julijske Krajine, da se oduševse za taj lepi slavenski sport.

Gospodarstvo.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v zalogi sledeče gospodarske potrebščine: Zveplo dvakrat rafinirano in ventilirano, preizkušeno po kemičnem laboratoriju in zajamčeno 99.57% čistosti, najfinejšo angleško modro galico v sodih, škropilnice originalne »Vermorel« in istrske, žveplalnike ročne in nahrbtnne, rafijo »Chajunga extra«, lesene grablje, kose »Merkur« in »St. Florijana«, kosišča, zalivalnike, umetna gnojila, vrtna, poljska in cvetlična semena, »Bisulfin« zdravilo za na splovilih obolelo živino, klajno apno in razne druge gospodarske potrebščine.

Opozarjamo vinogradnike posebno na žveplo, kateremu je odbor ob naročitvi obrnil posebno pažnjo, naročil najboljšje vrste blaga ter ga dal ob prihodu analizirati. Ravnotako se je naročilo najfinejšo angleško modro galico.

Za oboje vrste blaga jamči:

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria št. 7.

Natalija pl. Reya

Avgust Gabrijelčič

poročena

Kozana-Ložice, 28. maja 1924.

385

Poslano*)

Družba Blocchisti Milanesi, ki name-rava odpreti v kratkem novo prodajalno na Corsu Garibaldi, da zamore tako nuditi občinstvu priliko za nakup po konkurenčnih cenah, je naletela na odpor velikih prodajalcev tega okraja, ki se bojijo, da ne bi mogli v bodoče nadaljevati svojega dobičkanosnega dela.

Mi smo pripravljeni odstopiti od tega namena, ako se omenjeni prodajalci obvežejo položiti na kako tukajšnjo banko znesek L. 100.000, ki bi se razdelil v dobrodelne namene, in sicer tako-le:

L. 50.000 »Mestni ubožnici«;
L. 10.000 »Rešilni postaji«;
L. 10.000 »Zelenemu križu«;
L. 10.000 županu za mestne uboge;
L. 10.000 »Morskemu zdravilišču v Val d'Oltra«;
L. 10.000 »Hisi materinstva« v ulici Alesandro Manzoni.

SOCIETA' BLOCCHISTI MILANESI, Trst, Corso Vitt. Em. št. 25.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja ureadništvo le toliko kolikor mu zakon velja.

Mali oglasi

UČITELJ, službujoč na Goriskem, z večletno prakso, z najboljšimi spričevali, več slovenskega in italijanskega jezika, išče službo tajnika ali občinskega uradnika. Nastop službe z julijem. Pisati na Družino št. 27 Nemški-rut, Grahovo-Serravalle.

POHISTVO, spalne sobe, kuhinje, omare, postelje, vzmeti, žimnice, stolice, obešala itd. se prodajo. Vse po najnižjih cenah. Via Arcata 1. 695

KROGLE vsake velikosti prodaja strugar Cebù, Via Ruggero Timeus 7. 688

POROČNA SOBA masivna, zajamčeno suha, z veliko psiho in umivalnikom, se prodaja za tovarniško ceno. Türk, San Lazzaro 10. Primerjajte cene in kakovost. 689

DEKLE, poštna, išče službo pri boljši majhni družini. Via Cologna 13/III, vrata 13. 690

5 ČEVLIJARSKIH pomočnikov iščem. Via Arcata 19, Pahor. 691

15-LETNO dekle išče primerno službo. Via S. Francesco 23/IV. 694

opomore in zaključil je, ne da bi najmanje pojamil zadevo, ne da bi niti z besedico omenil, ali eksistira kakšna oporoka ali ne.

Očitna previdnost v odgovoru gospoda Pendrila je silno vzemirila gospodično Garth. Zvečer je prišel londonski zdravnik, ostal je dolgo časa pri bolnici, še dalje se je mudil pri posvetovanju s svojima tovarišema, šel nato zopet notri, in ko je končno drugič prišel ven, se je vsedel poleg gospodične Garth in njegov izraz je prepodil slednje upanje, še predno je usta odprl, da bi govoril.

»Moram povedati neusmiljeno resnico,« je rekel, »kar je bilo sploh mogoče, smo napravili. Najpozneje v štirindvajsetih urah bo konec vaše negotovosti. Če si v tem času narava sama ne pomaga, tedaj morate biti — zelo me boli, da vam moram to reči — pripravljeni na najhujše.«

Te besede so povedale vse. Bile so preroke.

Naslednji dan je gospa Vanstone še preživela in se prerila do pete ure. Ob tisti uri ji je vest o moževi smrti prizadejala smrtni udarec in ko se je ta ura vrnila, se je je Bog usmislil in jo vzel k sebi. Hčerki sta klečali pri njeni postelji, ko je njena duša odhitela, v srečni nezavesti ni občutila bolečin zadnjega slovesa.

Njen novorojeni otrok jo je preživel do večera. Ko je solnce zašlo, je ugasnila tudi ta slabotna luč.

Smrtni angelj je izvršil svoje strašno delo in ob sestri sta ostali sami na svetu.

PLANKACE, sekire zajamčene od Poljanske Ziri, ima v Zalogi tverke Fendo Špilar, Št. Peter na Krasu.

TRGOVSKA POMOČNICA, večja v vseh strokah trgovine, pridna in poštena, išče službe. 696

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz- izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

ZLATO, srebro, briljante, plača po najvišjih cenah, Pertol. Via S. Francesco 15, II. 26

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Šlavec. Via Glu-lia 29. 542

KRONE zlato in srebro plačujem 5 cent. več kot drugi. Via Pondeas št. 6/I desno. 20

MLADENIČ, z dveletno prakso v trgovini jestvin, z dobrimi spričevali, zmosen računstva, išče službe v mestu. Pisati via Luigi Ricci št. 5/I Leghissa. 672

DEČEP, 15-leten, želi vstopiti kot učenec v kakršnokoli trgovino, najraje na deželi. Gor-jansko 71, p. Komen. 676

ZA 10.000 LIR v Jugoslaviji prav blizu Bleda in postaje Lesce je na prodaj mala kmečka hiša z električno razsvetljavo, sadnim vrtom, hlevom, travnikom in dvema njivama. Ponudbe tekom enega tedna na: »Eppich, Jesenice, Slovenija.« 677

TAPETOVANJE, izdelovanje žimnic. Sprejema se dela doma in zunaj. Via Solitario 11/I. 680

PRODAJALNA zelenjave se prodaja radi od-potovanja. Via Molino a vento 70. 686

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili k večnemu počitku našega ljubelega očeta in svaka

Antona Sosiča

posebno pa vsem onim, ki so v malih dneh njegove bolezni lajšali njegove bolečine izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo.

OPČINE, 31. maja 1924.

(384)

Družina Sosič in sorodniki Vidav.

Naša zavarovalnica

„UNION“

Je največja svetovna zavarovalnica
Deliški kapital Fr. 20 Milijonov, zav.
kapitali v veljavi čez 70 Milijardov Fr.
Ustanovljena 1828.

Generalni zastopnik

AVGUST RAVNIK - GORICA

Corso V. E. 28, I. 444

— Zastopniki se še sprejemajo. —

Kmečka hranilnica in posojilnica v Herpeljah

bo imela svoj redni občni zbor dne 8. junija t. l., ob 14. uri, v urad-ni sobi v Herpeljah z običajnim dnev-nim redom.

Načelnništvo.

Poljedelski stroji.

Stiskalnice za grozdje. Ročni mlini za jabolka, mlatilnice, ventilatorji, brane in vsak drugi poljedelski stroj, vse prvovrstnih znamk.

Takojšen odgovor na vsako infor-macijo, olajšano plačevanje.

Ing. RIGHI & VIDOVICH
Trst (8) Via Saulta 8 (vogal Porporella)

Dvanajsto poglavje.

Bolj zgodaj kot navadno se je pokazal naslednjega dne, v četrtek, gospod Clare pri vratih svoje hiše in se podal v svoj vrtič. Ko se je nekolikokrat gori in doli isprehodil, se mu je pridružil majhen, miren, osivel mož, katerega zunanjost ni kazala posebno izrazitega značaja, brezizrazni obraz in priučeno mirno vedenje nista bila ne privlačna, ne odvratna. To je bil gospod Pendril, mož, ki je vedel za bodočino sirot v Combe-Raven.

»Čas je,« je rekel, »da va e sestanek z gospodično Garth ob enajstih — sedaj manjka še deset minut.«

»Ali boste samo z njo govorili?« je vprašal gospod Clare.

Odločitev o tem sem prepustil njej, ko sem ji sporočil, da je stvar, o kateri ji mislim govoriti, zelo resna. Povedala je sestrama vsebino mojega pisma. Starejša ne mara razpravljati o svoji bodočnosti že na dan pogreba — in kdo bi ji to zameril! Mladša ni izrazila svojega mnenja, ampak sledi brez volje svoji sestri, kolikor sem utegnil razumeti. Pogovor se bo vršil torej samo med menoj in gospodično Garth in to mi zelo olajšuje stvar.

Zadnje besede je govoril bolj živo in odločneje kakor je bila njegova navada. Gospod Clare se je ustavil in opazoval pozorno svoje-ga gosta.

»Vi ste približno tako star kakor jaz, je rekel, ali vas ni vaša odvetniška praksa še popolnoma utrdila?«

VSI

ki želijo kupiti

NAJLEPŠE BLAGO

NAJBOLJŠE BLAGO

NAJCENEJŠE BLAGO

NAJBOLJ IZBRANO BLAGO

je najdejo samo pri nas.

VELIKA IZBERA POTREBŠČIN ZA BIRMO

ÖHLER

Kmečka posojilnica in hranilnica pri Pobegib
registr. zadr. z ncom. zavezo

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

dne 8. junija t. l., ob 14. uri, v prostori-h „Konsumnega društva“ pri Pobegib.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelnštva in prečitanje zapis-nika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Odobritev računskega zaključka in bilan-ce za leto 1923.
4. Volitev nadzorništva.
5. Slučajnosti.

NB. Podpisano opozarja na določitev §§ 34 in 35 zadržnih pravil ter želi obilne udeležbe.

Načelnštvo.

Najboljši šivalni stroji so

I. R. I.

Najboljši material.

Največje lamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju. Posebni stroji za šivanje in vezenje L. 570.—, za-klopni z dvema predalom L. 720.—, labera inozem-skih strojev po najzmernejših cenah. Zaloga šivalnih strojev in potrebščin

24 Cervellina, Trst, Via G. Carducci 27
Na zahtevo se pošljejo ceniki.

Fotografia svizzera

Trst, Viale XX settembre 2, prilifje

Prodaja fotografičnih aparatov in po-trebščin. — Odprto od 8 do 21. ure.

Ob priliki birme

izdeluje 6 razglednic in eno povečanje za L. 10.—.

ZA

(359)

BIRMO!

Ne pozabite zlatarne

Alojzija Povha

v Trstu, Piazza Garibaldi št. 2

Velika izbiera.

Zavarovanja proti požaru, tatvini, proti nezgodam pri prevozu, proti nesrečam, proti škodi vsled civilne odgovornosti kakor tudi zavarovanja na življenje se sklepajo pod najugodnejšimi pogoji z zavarovalno družbo „DUNAV“ (DANUBIO) delniška družba za splošno zavarovanje. Glavno zastopstvo v Trstu, ul. V. Bellini 9.

Sprejme se tudi nekoliko krajevnih zastopnikov.

NAZNANILO.

Podpisana naznanjata slav. občinstvu, da sta odprla dne 12. t. m. v Gorici, via Garibaldi št. 20 (prej v. Teatro) I. nadstropje

pravno pisarno

v administrativnih, nespornih, izvršilnih zadevah in onih tičočih se vojnih škod in posredovanja dobave posojil.

Vinko Čuk,

bivši ravnatelj zemlj. knjige v Gorici

Anton Trampuž,

bivši sodni oficijal pri okrožni sodnji.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

(41)

Roman.

Bila pa je tako žalostna in zmedena, da ni mogla tako jasno misliti in soditi kakor navadno. Pohitela je v predsoho bolniške sobe in sporočila zdravnikom odvetnikovo prošnjo. Oba sta odgovorila, da je sedanjí položaj gospe Vanstone takšen, da je razgovor z njo nemogoč. Kakor hitro bi nastopila kakšna trenotna olajšava, bosta takoj obvestila gospodično Garth.

Gospodična Garth jima je povedala svoje pomisleke zaradi oporoke. Toda onadva sta ji zagotavljala, da četudi ne bi gospod Vanstone ostavil nobene oporoke, je gospa Vanstone zakonita dedinja svojega moža, in če bi še ona umrla, bi otroka podedovala po njej, o tem ne more biti dvoma, zlasti ker se premoženje sestoji v gotovini ne pa v zemlji.

Sporočila je to odvetniku, omenila tudi mnenje zdravnikov glede dediščine, da bi na ta način zvedela za vzrok Pendrilove zahteve.

Odgovor je bil zelo rezerviran in je odvetnik z njim izgubil dobro mnenje pri gospodični Garth. V splošnem je potrdil razlago zdravnikov, izrekel je upanje, da bo še nadalje čakal pri gospodu Clareju, da se gospa Vanstone

Tvrška Giuseppe Struchel - Trst

Via Mazzini štev. 36, vogal Via S. Caterina

stavi v

LIKVIDACIJO

vse svilenine, ki jih ima v zalogis

25%

popustom na zaznamovanih cenah. — Ob tej priliki bo prodajala bombaževino, perilo, izdelke in blago na meter, pletenine, nogavice, čipke, okraske itd. po najnižjih cenah.

NB. Popust na SVILENINAH se odbije pri blagajni.

Vprašanje kraškega in vipavskega vodovoda

Vprašanje preskrbite Krasa z dobro pitno vodo je najbrže tako staro, kakor Kras sam. Skoro isto velja tudi o vodni preskrbi občin Vipavske doline. Desetletja pred vojno so naši zastopniki poročali svoj glas v duhu najem parlamenta, v kraški in gorški deželni zbornici — la tudi v mestnem starešinstvu v Gorici — bilo nešteto krat govora o tem — da je treba prikriti Gorici dovolj pitne vode. Vendar, kljub vsem resolucijam, vsem predlogom in vsem pritiskom, ni prišlo do udeležitve teh prepotrebnih in za neposredno prizadele kraje velekoristnih vodnih naprav.

Se le vojna, ki je drugače prinesla naši pokrajini nešteto gorja, je uresničila sanje naših dedov.

Ko je prišla vojna vihra divjati na Krasu in ob Soči, so vojaške oblasti izpoznale takoj svojo zamedo iz mirnega časa. Hitele so z največjo naglico, da so prikriti vojakom v najsprednejših bojnih rovih dovolj pitne vode: in tako sta nastala skoro čez noč kraški in vipavski vodovod. Leta 1917. se je vojna črta pomaknila bolj proti jugu, vodovoda nista imela za vojaško več tistega pomena kot prej in vojaška uprava je radi tega prepustila vodovoda z vsemi napravami krajevni civilni oblasti. Ta zopet ni imela pravega interesa na tem podjetju, zato ga je ponudila deželniemu odboru v Gorici v lasti, ki je ponudbo sprejel. Deželna uprava goriska je napravila ta korak, zavečajoč se velikanskega pomena, ki ga ima ta naprava za celo pokrajino. Prevzela je to breme nase v imenu prizadetih vipavskih in kraških občin. Predno pa je bilo mogoče urediti s pravnega in tehničnega stališča upravo in lastnino teh naprav, je vojna končala, in državna pripadnost pokrajin se je izpremenila.

Italijanska vojaška oblastva in za njimi tudi civilna — so se postavila na stališče, da sta vodovoda z vsemi napravami (čevlje, stroji, dvigala, napeljevali itd.) kot vojni plen last italijanske države. In pri tem vztrajala tudi danes še. Sedanja politična in vojaška oblastva niso prvotno pripisovala vodovodu tistega pomena, ki ga ima v resnici tudi s strateškega stališča. Kajti drugače ne bi pripustila, da bi prišle te dragocene naprave v področje dveh vodovodnih konsorcijev, ki nista z od vsega začetka imela prave življenjske možnosti v sebi. Goriska deželna uprava je sicer formalno podpirala prizadele občine in vodstvi vodovodnih konsorcijev, a s tisto odločnostjo, ki bi bila na mestu in ki bi jo lahko uveljavila, se vendar ni zavzemala za stvar. Temu se je pridružila še neodločnost od strani nekaterih občin, nasprotovanje posameznih prizadetih podjetnikov in posestnikov vodnih izvirkov, krivo postopanje nekaterih orožniških krajin postaj, pristransko in površno odločanje v zadevnih pritožbah od lakratnega glavnega civilnega podkomisariata v Gorici, in tako sta ti krašni in vipavski vodovodi propadali od dne do dne. Da bomo točni, moramo še omeniti, da je Vipavski vodovod tozadevno še na slabšem kot kraški. V zadnjih dneh pa so se pripetili nekateri slučaj, ki glasno pričajo, da bo kmalu neizogiben konec teh podjetij, ako se v tem trenutku ne ukrene kaj odločilnega v rešitev obeh vodnih naprav. Kakšna nepregledna škoda bi s tem zopet zadela naše kraje, ni treba še posebej povdarjati. Zato pa moramo vsi ki se zavedamo nevarnosti, stopiti na krov in rešiti, kar se še rešiti da.

Tozadevno se je vršil v torku dne 27. maja 1924. v prostorih bivšega deželnega odbora v Gorici sestanek vseh prizadetih občin, ki ga je sklicala uprava furlanske pokrajine. Na tem zborovanju so gg. Vidrig Ahilej, v imenu kr. komisije za upravljanje furlanske pokrajine in inženjer Dreossi Franc, načelnik pokrajinskega tehničnega urada v Gorici, in bivši deželni uradnik Gorkič Franc obrazložila teži položaj in nevarnost, ki preti vodovodu, ako se ne ukrenejo nemudoma odločni koraki v njegovo rešitev. Državna uprava ima namen podreti vse naprave, izkopati vse čevi in sploh uničiti ves vodovod, ako ne dajo prizadele občine odločno izjavo, ali so za to, da vodovod ostane, ali ne. Če so za ohranitev vodovoda, potem morajo stvoriti v zmislu italijanske zakonodaje enoten konsorcij za oba vodovoda. Ta konsorcij bi potem dobil v last vse naprave, ki spadajo k podjetju, in bi imel nalogo, rešiti tudi vse še sporne točke glede lastništva zemljišča, koder je vodovod napeljan, glede odškodnine za izvirke, glede izpolnitve vodnega omrežja, itd. Konsorciju bi pristopila tudi furlanska pokrajina kot posredno interesirani činitelj in najbrže tudi tržaška pokrajina. Iz pisma videmskega prefekta, ki je bilo na sestanku prečitano, se bi dalo sklepati, da bi država podpirala moralno in materialno konsorcij z vsem povdarmom, ako pride do njega ustanovitve.

O vseh teh izjavah se je vnela živahna razprava, v katero so posegli: g. Kovač, župan ajdovski, g. Cibec, župan lokavski, dr. Požar, župan v Kopri, g. Gorkič, zastopnik občine Vrtojba, g. Vodopivec iz Dornberga, in drugi. Vsi so se brez izjeme strinjali v tem, da je treba za vsako ceno vodovod rešiti, da pa mora biti našim občinam zagotovljena materialna in moralna podpora od strani države in pokrajine. Le v tem slučaju bo dosežen uspeh, ker naše po vojni tepene občine bi ne zmogle same hudega bremena, krog 2.000.000 lir, ki bi ga zahtevala popolna ureditev vodovoda. Merodajne osebe po posameznih občinah pa se morajo postaviti na socialno pravično stališče, da je korist splošnosti večjega pomena kot interesi posameznika, in da se posameznik mora ukloniti, tudi če so njegove zasebne koristi prizadete, a to tako zahtevajo splošni ozi. Seveda mora po drugi strani splošnost dotičnika primerno oškodovati za njegovo žrtv.

Končno je bila na predlog g. Grazianija renskega komisarja, sprejeta resolucija, s katero se v prvi vrsti poziva vlada in pokrajinska uprava furlanska, naj dasta na svoje stroške čimprej po strokovnjaki izvršiti vse potrebne uravnave in izpopolnjevalne načrte in strokovnike za končno in pravilno ureditev vodovodnih napeljav ter da naj ukreneta vse, da se vodovodni konsorcij, h kateremu naj tudi oni pristopita kot prava člana nemudoma ustanovi. Izvolil se je še odsek štirih članov: g. Kovač, g. Žigona, župana komeškega, g. Gorkiča in g. Grazianija z nalogo, da posredujejo pri tržaškem in videmskem prefektu ter pri vseh državnih poslancih pokrajine za hitro in ugodno rešitev vprašanja obstanka vipavskega in kraškega vodovoda.

Književnost in umetnost

E. L. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev I. del. Splošna knjižnica št. 24 v Ljubljani 1924. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna in knjigarna«. Strani: 355. Broš. Din. 30.—, vez. Din. 36.—.

Za naš knjižni trg je roman »Poslednji dnevi Pompejev« gotovo prijetna novost, ki bo razveselila preproste in tudi razvajene bralce. Napeto, zanimivo dejanje, polno veličastnih, pretresljivih lepih prizorov, ostane človeku trajno v spominu. Značajni so risani z veliko jasnostjo in s tako doslednostjo, ki nikjer ne popusti.

Prvega dela sledi v kratkem času še drugi del. Potem bo knjižna občinstva na razpolago: broširan vsak del zase; vezana — vsak del zase in tudi oba dela skupaj vezana v eno knjigo.

Pričujoča izdaja romana je opremljena v II. delu z obširnimi pojasnili; brez njih je uspešno branje tega dela oziroma vsaj pravilno umevanje marsikomu oteženo. S pomočjo pojasnil in opomb, ki so zbrane koncem drugega dela, pa bo omogočeno pravilno umevanje tega krasnega umotvora tudi najpreprostejšemu bralcu.

Knjiga bo zlasti dobrodošla vsem knjižničarjem, ki se bodo z njo obogatili in privabile prav gotovo lepo vrsto navdušenih bralcev.

Oprema je ista, kakor pri ostalih zvezkih »Splošne knjižnice«, cena pa za debelo knjigo izredno nizka.

Knjiga se naroča v »Zvezni tiskarni in knjigarni« v Ljubljani in v vseh drugih večjih knjigarnah.

Loterijske številke

izžrebane dne 31. maja 1924:

Bari	75	28	6	40	12
Firenze	53	23	26	31	39
Milano	14	49	45	64	88
Napoli	14	4	73	44	34
Palermo	48	15	78	32	87
Roma	90	75	59	14	2
Torino	47	21	30	86	73
Venezia	70	69	73	88	5

Borzna poročila.

ogrske krome	0.0250	0.03
avstrijske krome	0.0316	0.0325
čehoslovaške krome	0.0725	0.0775
dinarji	27.80	28.—
leji	10.—	10.50
marke	—	—
dolarji	22.85	23.05
francoski franki	117.—	118.—
švicarski franki	405.—	408.—
angleški funti papirnati	98.90	99.15

Tečaj

Adriatica	250
Cosulich	776
Dalmatia	829
Gerolimich	1475
Libera Triestina	885
Lloyd	3000
Lussino	916
Martinovich	225
Oceanica	170
Tripcovich	562
Ampelea	563
Cement Dalmatia	402
Cement Spalato	478

To in ono

Največja ura na svetu. V New Yorku (ali bolje v New Jerseyu, mestu, ki stoji na drugi strani reke Hudson) stoji velika tovarna Colgate, v kateri izdelujejo znano zobno kremo »Colgate«. Na njenem strešnem robu stoji pritrjen velikanski kazalo največje ure na svetu, kar bi ne verjel človek, ki jo opazuje od spodaj.

Premier kazala je 38 čevljev — nekaj nad dvanajst metrov. Od daleč je kazalo videti solidno, resnično pa je sestavljeno iz povprečnih, šestpalčnih desk, ki so ločene tri palce druga od druge. To je valed tega, da nudi kazalo vetru manj odpora. Kazalec, ki kaže ure, je dolg petnajst čevljev in na svojem najširšem mestu širok tri čevlje in deset palcev. Minutni kazalec je dvajset čevljev dolg in ima na drugi strani osi protiutež. Oba kazalca tehtata 640 funtov — okoli tri kvintale. Konica minutnega kazalca se vsako minuto pomakne naprej triindvajset palcev in prepotuje tako vsak dan okoli pol milje dalje.

Navzlic svoji velikosti je ura nenavadno natančna. Največja njena netočnost je znašala komaj trideset sekund v teku enega tedna. Gonilno silo dobiva od uteži, ki tehtajo pol tone. Nihalo, ki jo regulira je dolgo samo osem čevljev, tehta pa štiristo funtov. — F. M.

Dobra beseda o kavi. Tehnološki zavod ameriške države Massachusetts je porabil štiri deset tisoč dolarjev samo zato, da dožene, ali je kava kot pijača škodljiva človeku ali ne. Raziskovanje je trajalo tri leta in končni rezultat tega pravi, da kava ni škodljiva, temveč celo koristna, ker pomaga in ojača duševno in telesno delavnost ljudi.

Profesor Samuel C. Prescott, ki načeljuje na omenjenem zavodu oddelku za biologijo in ljudsko zdravje in ki je vodil raziskovanje glede učinkov pitja kave, pravi, da slednja poveča moč mišic, olajšuje utrujenost in pomaga možnosti koncentriranja pri duševnih naporih.

»Kava ne škoduje človeštvu«, pravi poročilo profesorja Prescott. »Po vseh podatkih, ki smo jih dobili in po vsem proučevanju, ki smo ga izvršili, smo prišli do zaključka, da kava kot pijača, pravilno pripravljena in pravilno rabljena, daje ugodnost in inspiracijo, podžiga mentalno in fizično aktivnost in se lahko smatra za služabnico civilizacije, ne pa za njeno uničevalko.

Pitje pravilno pripravljene kave krepi človeka in mu blaži utrujenost. Oboje je pripisati kafeinu, ki ga vsebuje in ki deluje na centralni živčni sistem. Kava pomaga lahko srčnemu delovanju, poveča moč mišic in ker poveča tudi koncentriranje duševnih naporov, je najboljše krepilo za ljudi, ki opravljajo težka duševna dela. Drugi stimulant povzročijo po prvih podžigih možgansko topost in še večjo utrujenost, pri kavi pa tega ni. Kava ne ustvarja navade in človek jo lahko pije leta in leta in jo brez zlih posledic lahko opusti, kadarkoli hoče. Dalje tudi ne vzbuja pitje kave hrepenenja po vedno večjih in močnejših količinah. Delovanje kafeina v telesnem stroju se lahko primerja delovanju lubrikantov (na pr. olju) za stroje, dasi analogija ni popolna.

Kavo torej lahko pijemo v primernih množinah brez bojazni, da bi nam škodila. — F. M.

V solčni legi, kjer je zemlja rodovitna in dobro obdelovana in kjer si preveč vlage, raste grmič krasno in doseže okoli meter višine. Listi so debeli in svetli, kakor da bi bili prevlečeni s smetjo. Če se jih zmanje v roki, dišijo po citronah. Razmnožuje se s semenom pa tudi s potaknjenci.

Rastlina je pokrita povsod s čudnimi, zlezam podobnimi tvoracijam, ki — zlasti v toplih dneh — izločajo neko zelo vnetljivo olje. Ako pritaknemo gorečo vtičnico pod grm ne navadne evetlice, se ves grm vname in zagori z velikim in svetlim plamenom. Toda grm ne zgori nego samo olje na njem pogori in ko plamen ugasne, ostane rastlina prav taka kot prej in nikake osmojenosti ni opaziti na njej.

Rastlina raste v južni Afriki in Avstraliji in o njej je pisal Linne, znameniti švedski botanik, že pred poltrajsto stoletjem. — F. M.

NASI DEJAKI STRADAJO. — SPOMINJAJTE SE POVSOD IN VEDNO DIJASKE MATICE!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5—18, 22—98

PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5—18, 22—98

Obrestuje vloge na vložnih knjižnicah po 4 %, na tekočih računih po 4 1/2 % vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2, in od 14 1/2—16

Podružnice:
Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Na obroke.

Moške obleke po meri, dežni plašči, površniki, moško obuvalo, klobuki, blago iz pristne volne za moške in ženske obleke, velika izbira tailleurs, plaščev, promenadnih oblek, voile, gobastega blaga, perila itd. itd.

Krojačnica I. reda. Cene zmerne. Majhni tedenski ali mesečni obroki.

Prodaja na obroke »Providenzu«
Trst, Via Giannastica št. 15/II.

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)
od 9-12 in od 3-5.

JELEN MILO SCHICHT
je
MILO previdne gospodinje

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel

veliko izbero tu- in inozemskega blaga

za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah

Specijaliteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA

Središčnica v Pragi Podružnica v Trstu Ustanovljena 1. 1868

Lastna palača: Ulica Roma 7

Delniška glavnica Kč 200.000.000.— Rezerve Kč 131.600.000.—

PODRUŽNICE: Mil. Bolešlav, Bratislava, Brno, Nemecký, Brd, Ček. Budjovice, Hodonin, Hradec, Kralov, Jihlava, Karlovy, Vary, Klatovy, Kolín, Liberec, Olomouc, Mor. Postrava, Roudnice, Pisek, Písek, Prostějov, Tabor, Teplice-Sanov, Trst, Usti n/L, Dunaj, Opotija, — AFILI-JACIE v Nemeck. Avstriji, Jugoslaviji, na Poljskem in na Ogrskem.

BLAGOVNI ODDELEK SAFES

Izvršuje vse bančne posle pod najboljšimi pogoji. — Izdaja nakaznice (vaglia) Banca d'Italia prosio provizijo.

Brzojavlj. ŽIVNOSTENSKÁ - Trst TELEFONI: 1078, 1089, 2157, 4312.

Najstarejša trgovina obuvala

JOSIP STANTIG

Trst — Piazza S. Rosario, pri cerkvi Sv. Petra

Največja izbira vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Velika izbira belih platnenih čevljev ZA BIRMO in sandalov ter telovadnih čevljev.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo in z vzhodnimi deželami

Daje subvencije na blago, efekte in vrednosti

Otvorja akreditivo za nakup blaga. — Inkasi efektov in računov. Informacije. — Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih. Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice in jih obrestuje po 4%, letno netto, a vloge na tekoči račun po 4 1/2%, i vezane vloge proti odpovedi obrestuje najbolje po dogovoru.

Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

Izvršuje nakazila v lirah in dinarjih za Jugoslavijo